

HOMEE A, ON COTWATΩ

Osman Nuri TOPBAŞ

ISTANBUL - 2011

HOMEE A, ETWATOC NO

Osman Nuri TOPBAŞ

© Erkam Publications 2011 / 1432 H

Published by:

Ekram Publications

Ikitelli Organize Sanayi Bölgesi

Turgut Özal Cd. No: 117 Kat: 2/C

Başakşehir, İstanbul, Turkey

Tel: (+90 212) 671 07 00 pbx

Fax: (+90 212) 671 07 48

E-mail: info@worldpublishings.com

Web site: www.islamicpublishing.net

ISBN : 978-9944-83-328-8

Tintimyεbea : Erkam Publications.

Nkyereaseε wɔ twi kasa mu: Jafar Abdul mumin

Mfonin : Halil Ermiş, Rasim Şakiroğlu

Nhyehyeε : Rasim Şakiroğlu

Tintimyε bea : Erkam Matbaası

NNIANIMU

Anuanom, yen hunu se, homee a, yεhomeε gyina mmienu.

Σye mframa a, yetwe kɔ yen mu, ene mframa a, yεpu guo. Saa dwumadie yi gu so saa a, εnyε yεntumi na yεde yε saa. Mpo koraa no, ekɔso wɔ brε a, y'adwene nni soɔ.

Homee koro biara toa yεnkwa so. Na yεnkae nhunu se, dakoro bi deε, etɔɔ betwa! se eba saa a, eno ne yen nkwa nna awieε wɔ asaase yi so.

Asemmissa ne se, saa brε no, tebea ben na akoma no wɔ mu? Εbεyε deε εho teε, anaa deε bɔnee agu ho fi?

Εbε ye akoma a, Nyankopon be pene so, anaa deε ɔbε poɔ? Opanin kεseε Ustaz Osman Nuri TOPBAŞ,- Onyame ntoa ne nkwa so mma yen-ama yen afotusem kεseε a, εfa ahoboa a, yεde betwεn baamoa wuo, εwɔ saa nwoma yi mu.

Abɔdeε biara bewu, akyinnyefoɔ akukudam mpo gye saa asem yi to mu se owuo dahɔ ma obiara. Na awerehosem ne se, εnyε nnipa nyinna nso na aye ahoboa ama saa dano.

Otwerεfoɔ no akyerεmu wɔ saa nwoma yi mu, hia a, ehia se yεbεhyε yen ho so na agyina

so ama y'anya akoma a, emu tee wɔ yɛn home a, etwatoɔ no.

Sedee εbeyε na y'ahyia owuo wɔ abotɔyam no, εwɔ se yɛma yen botaeε kɔyε honhom mpon-tuo. Honhom mu mpontuo ne adee a, εbεma yen anidasoo wɔ yewuo brε mu.

Saa nwoma yi mu no, ɔsofo panin, Ustaz Osman Nuri Topbaş nam akasa bεbuo so, abakɔsem ne nyasa kasa so tu yen fo senea εbeyε a, yenkɔwie wɔ animguaseε, nnuhu ne ateeteε wɔ yen homee a, etwa too no mu.

Obɔ yen kɔkɔ fa tirimude ne awirefire ho.

Bio, ɔsofo Panin nam ateneneefoo adikanfoo no abakɔsem a, εfa wɔn suban ho kasa kyere yen. Obɔ yen kɔkɔ fa amanfoo bi a wɔmaa wiase faa wɔn nnɔmum, na wɔn awieε kɔyεε ɔseεε ne amanehunu, se yen so yenkɔ wie saa.

Nwoma yi mu no, adee a ehia paa no bi a, w'akyere mu amayen ne se, awieε papa ne nni-pa nyinaa botaeε wɔ asaase yi so. Na se yensa nso beka a, gyeε yε nya ɔdɔ kɔseε ma yewura Nyankopɔn.

Musuo ne yen se yewere bεfiri yen Nyankopɔn, εfiri se eno ne ɔseεε kεseε no mfitiaseε. Suban bɔnee nyinaa gyina se yewere bεfiri Nyankopɔn.

Se yen homee a etwatoɔ no bεyε anigyeε ne ahosepe a, εbεgyina Nyame ho dɔ, nwumapa

ne tenenee nwuma so. Saa suban yi koraa bëma y'adø se yëbe hyia owuo. Ènkø yë se, sëbe, abñefoo ne asoodenfoo a, wësuro owuo no.

Mesrë akenkanfoo nyinaa se wëmmë mpaee kësee mma Ustaz Nuri Osman Topbas ne n'aboafoo.

Dwumadie a, saa ɔpanin yi ne n'ahokafoo redi de boa Islam ne Muslimifo no, Nyame nkutoo na ɔnim, na ɔno nkutoo na ɔwë akatua sononko a, ñde bë ma ne nkoapa!

Nnwuma a, wënom yë a, wënom mmë ho dawuro no boa wiase afanan nyinaa, nkaka Afrika (Abibirem).

Onyankopon mma yene wënom nyinaa ne wën mpaninfo a, woadikane wë asamando no nkëhyia wë ɔsoro aheman mu! Amiin!.

Me nso a, me kyereë aseë de baa twi kasa mu no, hia mo mpaebø. Èfiri se mfomsø mpa nipa ho. Nea èkø yie nso no, me srë Onyankopon nhýira de ma me ne akenkanfoo nyinaa nkanka Sheikh Abdul Nasir Deen.

Elif Kapici
2009/1430

Nea Òkyerëë aseë
Kø Twi kasa mu:
Jafar Abdul Mumin
2011/01/11.

YEN NYE AHOB MA AHOMEE A, ETWATOC

Efiri brε a, yεbe wo yεn kɔpem se yεbe
wu no, yε akwantuo bi a, yεretu nanso
yεn adwene mmaa soο. Ekame ayε se, sima bia-
ra de yε bεn yεn adakamena.

YEN NYE AHOBIA MA AHOMEE A, COTWATB

Onyankopon nhyehyeε kyere se, abodeε biara bεka owuo ahwε, gye se ɔno nkutoo na ɔte ase daa. Otumfoɔ Nyankopon se:

“Adee biara a, ewɔ asaase so be wu afiri hɔ” (Rahman 55:26)

Owuo na edi saa asem yi ho adansee: “**Okra biara beka owuo ahwε**” (Anbiya 21:35)

Wei nti no, ewɔ se adasama dwene saa owuo yi ho wɔ wɔn asetena mu.

Biom, Otumfoɔ Nyankopon ka wɔ Kur'an mu se: “**Na owuo-ateeteε ne ne yaw ba,na eno na wo redwane afiri mu no**”. (Qaf. 50:19)

Ewiase asetena nyinaa ye nsɔhwε de ma adasama. Eno nti na εhia se ye ma yen botaeε ne anidasoɔ ye tenabre pa wɔ daankwama ate-muda.

Ehɔ ne anigyeε bea, dee enni awieε, dee shaw nni mu ne nea kɔdaana biara nni mu. Eiri

se, Onyankopɔn agye yen atom na w'ahwie ne nhyira agu yen nso.

“(Saa da no ne) eda a, ahonya ne nkawadaa ntumi nye (onipa). Agye dee ɔde akoma a, emutee bεba Nyankopɔn anim” (Shu'ara 26:88-9).

Se obi bεnya saa akoma a, emutee na ete apɔ yi a, gye se w'ahye ne kra so. Eno ne se onipa be bre ne kra ase de ama Onyankopɔn ewɔ ɔsetie ne ahohyesoo mu.

Saa nso na ewɔ se ɔbɔ ne bra senea ɔkɔmkyeni (s) suna kyere no. Adesua sononko na ewɔ ɔkɔmhyeni (s) suban a, obuu no wɔ mfrinhyia aduosia mmiensa ntɛm mu. Saa asetena no ye honam ne honhom afam suban.

Nkyeremu kakra ne se, Otumfoɔ Nyan-kopɔn nam ɔsoroabɔfo Gabriel so de Kuran Kronkron hyɛɛ ɔkɔmkyeni (s) akoma mu.

Eno nti ɔkɔmhyeni(s) asoreye, daadaa suban ne ne nkasa noo nyinaa ye Kuran nkyere aseɛ.

Eyɛ nhye de ma agyidifɔɔ se yɛdɔ ɔkɔmhyoni Muhammad (s) sene se ye dodo yen ankasa ho. Ewɔ se ye dɔ no sene yɛnkwa, yen ahonyadee ne yen abusuafoɔ nyinaa. ɔkɔmhyeni (s) ho dɔ ye Onyankopɔn ho dɔ. Se obi dɔ Anabi (s) a, ɛneɛ na ɔdɔ wei ma onipakorɔ

no gyinabere wɔ̄ honhom mu korɔ̄n paa.

Saa ɔdɔ̄ wei ne anamɔ̄n a, edikan wɔ̄ ahoboa a, yε de hyia homee a etwatoɔ̄.

Na homee a etwatoɔ̄ no kɔ̄yie a, εneε na homee a, ɛdii kan no nyinaa so aba mfasoo. Se ankɔ̄ yie nso a, εneε na amanehunu nyinaa nso mfitiaseε nso no no.

Se saa dee a, εneε na yen homee a etwa too no hyε aseε saa berε yi ara. Saa asem yi ye nokore turodoo, ɛfiri se biribiara bεtumi asi wɔ̄ berε biara mu. Owuo nkra na w'aba. Agyidiefō a, wɔ̄somm Nyankopɔ̄n nokore mu na wɔ̄dii tenenee nwuma no, ne ewiase dii nkra wɔ̄ abotɔ̄yam mu. Wɔ̄n kasa a, etwaatoɔ̄ ne “Kalimatu Shahaada”. Wɔ̄de Nyame din na ɛfirii wiase.

Weinom ne amanfō bi a, Okomhyeni (s) bɔ̄ɔ̄ wɔ̄n anohoba sε: “Obia ne kasa a etwatoɔ̄ beyε ‘kalimatu shahaada’ no bεkɔ̄ ɔsoroaheman mu”. (Haakim Mustadirak).

Nkyerεmu ne sε; obia ɔde saa kasa yi (Kalimatu Shahaada) nteaseε beyε adwuma wɔ̄ n'asetena mu kɔ̄pem se ɔbεwu no, Nyame bεma w'atumi aka wɔ̄ ne wuo mu.

Wɔ̄nom a, wɔ̄bεtumi aka ‘kalima’ wɔ̄ bre a, wɔ̄re home, ahomee a etwatoɔ̄ no, ne wɔ̄nom a, wɔ̄yii wɔ̄n ho firii honam akonnɔ̄ ne ewiase

nkekaawa firii wɔn akoma mu. Saa nipa yi amfa wɔn apedeɛ anyɛ wɔn anyame.

Onyankpɔn abɔ ewiase asiesie no fefeeɛfɛ. Emu ahonya, akɔnnɔ ne emu anigyeɛ nyinaa ye adeɛ a, akoma no pɛ paa, na ɛfrefref onipa. Biribiara a, ewɔ wiase wɔ se nti a, Onyankopɔn bɔɔ yɛn.

Botaeɛ a, ɛda hɔ ma yɛn wɔ wiase ha ne se yɛbenya asetenapa wɔ atemuda. Eno nti na Onyankɔn se: “*O agyidiefoɔ! Mo nsuro Nyame suro kann a ɛfata noɔ. na monhwe se mo nnwu abre a, monyɛ Muslimifooɔ*” (Aal-Imran 3:102).

Owuo a enkyɛ na y’ahyia noɔ no nsɔnsɔ te se ankorenkore atemuo. Efiri sɛ, se obi wu a, na n’atemuo ahyɛ aseɛ ara ne sa.

Ewiase a, ye wɔ mu yi, ɛda a, adeɛ bɛkye biara no, yɛhyia owuo nkaebɔ wɔ ɔkwan ahoroɔ so. Se yɛnim anaa se yɛnnim no, saa ara na eteeɛ.

Owuo adɛm retwen yɛn (te senea aboa gyata kɔ mmoa adɛm no).

Imam Jalaaluddeen Rumi kaa asem bi sɛ: “(Onipa) sima biara, wo nkwa so te ara na ɛreteeɛ. Kɛ, koro biara a, ɛbɛbɔ no, kae hunu sɛ, w’ahwere wo nkwa no bi.”

“O amanfoɔ, montwa moani dee etwatoɔ
nsan kɔhwɛ mfonin fɛfɛ a, mo hunu no wɔ
ahwehwɛ mu no bio! Afei mo nwenwene
na monsusu senea saa Ahooɔfɛ yi bɛyɛ, ewɔ
brɛ a, enyini be to no. Mo mfa ntoto efituo
(efi dada a, nipa nte mu bio) ho. Momma
ntorɔ a, ewɔ ahwehwɛ mu no naadaa mo.”

Rumi

Adee rekye a, adee resa yi nyinaa no, na nkwa no sa ara na ɛresa. Se y'ante saa asem yi ase dee a, ɛneɛ na yen sesoo ayesɛ, dee ye gyina asubɔntene ho a, ɛreyiri ba na y'akata yen ani.

Rumi kɔso bɔ yen kɔkɔ se; “Amanfoo! Mo ntwa moani bio nkɔ hwɛ mo mfonin wɔ ahwehwɛ mu, (w'ani agye) ɛfiri se woho yɛfɛ. Afei susu brɛ a, saa ahoɔfɛ yi besesa ayɛ dada mu dada. Fa saa tebea yi toto fituo ho (efidada a, nnipa nte mu bio). Wei nti no, momma mfonin a, mo hunu no wɔ ahwehwɛ mu no nnaadaa mo”.

Yen home a etwatoɔ no ye asumasem a, adesua pii na ɛwɔ ho.

Bre ne dɔnko a, owuo bɛhyia yen no, gyina nkrabea ne hyebere so. Otumfoo Nyankopɔn nkutoo na ɔwɔ ho nimdee.

Nokorenie, εyε adee, owuo nsenkyerɛnee ne, ne kɔkɔbɔ hyia yen dabира wɔ yen asetena mu. ɛwɔ mu se yen mu dodoɔ no ara adwene ntaa nkɔ so dee, nanso esi daa. Saa nsenkyerɛnee no mu bi ne yareɛ, atowerɛnkyem ne nkwanhyia ahodoo.

Mmerεyε na etaa ma yεmfa adesua biara wɔ saa nnoɔma yi a etaa toto yen no mu. Nanso yenkae nhunu se, εyε adee a, εyε hu paa.

Okwan ketewa bi so tumi ma onipa tra εhyee a εda ewiase ne asamaado ntem no kɔ asamando. Tipayε, yafun keka kakraa bi koraa tumi de onipa kɔ ne kra akyi.

Wei nti no, εhia paa sε nipa ma n'adwene kɔ Kuran Kronkron nkyerεkyere a, y'abobɔ soɔ yi, na ɔnya εmu nteasee paa. Afei, na ɔfa suban ne abrabɔ a, εne saa nkyerεkyere yi nam okwan baako so.

Yen hunu sε, owuo akyiri no, akwanya biara nni hɔ ma onipa sε ɔbεyɔ nnepa de agye ne kra nkwa. Eno nti mo ma yεmfa yen ho adwen ansa na biribiara aka akyiri. Wei ne nokor turodoo a, εwɔ hɔ.

Nanso nnipa pii na abu nnua agu wɔn aso mu. Nnipa dodoɔ no ara na wɔresee wɔnom mmre wɔ, sεbe, adegyae ne ahuhudeɛho.

Adee rekye a, adee resa yi nyinaa no, nnipa dodoɔ no ara nhunuu sε ‘odogo bi renu abε’ koraa. Wɔnom afa no se biribiara da ne kwan mu.

Saa amanfoɔ yi nsesɔɔ ayesε mmotan a, osuo retɔ biribiri nanso εnya mfasoɔ biara mfiri so.

Na dee εwɔ se onipa biara hunu ne sε, εfiri εbre a yεwoo yen kɔpem sε ye bεkɔ yen kra akyiri no, ye akwantuo bi a, yεgu so retu a, yen mu bi adwene mmaa soɔ.

Kuran kronkron no se:

“Obia (Me Nyankopɔn) bɛma no nkwa tenten no, Ye ma no san ba n’akyi wɔne mmɔeeɛ mu. Enti wɔnom nya adwne?” (Yasin 36:68).

Kus bin Sa’idah ye ɔteneneeni wo Makka, ɛbre a, na ɔkɔmhyeni Muhammad mmaa wiase. Na ɔtaa kakyere amanfoɔ se ɔkumhyeni bi reba. Saa ɔbarima yi de afutusem bi maa amanfoɔ wo Ukaz dwa mu a, ne nteaseɛ akɔ se Kuran mu asem a, y’abɔ soɔ yi:

“O adasamma! mo nyɛ aso ntie me. Mo nhunu se, abɔdeeɛ biara bɛwu. Obi wu nso a, na w’asɛɛ, (ɛfiri) se, nsuo betɔ ama nsensan afifiri nanso onipa re nsane n’akyi bio.

Wɔ wo nkwardaa ma wɔbɛ hyɛ wɔn awofoo anan mu. Nanso ɛno nyinaa akyiri no, wɔnom nyinaa bɛwuwu afiri hɔ. Saa awoɔ ne owuo yi ye nnidisoo te se nkɔnsɔnkɔnsɔn (chain). (Wei ba na ɔkɔ, na afoforɔ nso aba, saa ara de kɔpem ewiase awieɛ)”.

Ebe tumi aba se, yɛnkwa awieɛ no, ye bɛ nya akwanya adi nkra, anaase, ɛbe ye mpofirem.

Ateneneefoo wuo ye sononko. ɛfiri se, ɛda a, wɔnom bɛwu no te se ɛda a, yede ayeforɔ rekɔ ma ayeforɔkunu. ɛye anigyeɛ mpeperaho ne asomdwoeɛ nko ara. Saa amanfoɔ yi de wɔn

Yen nyé ahoboa ma ahomee a, etwatoo

kra too hó maa Nyankopón, yee n'apédeé ebre a, na wɔnom wɔ ewiase no.

Wei nti no, ebe hia se yebé nya nteaseé wɔ asém a, edisoo yi: “Wu ansa na owuo aba wo so”.

Rumi se: “ Wu na sore firi awufoo mu”.

Ali رضي الله عنه kaa se: “ Adasama nyinaa ada, ebre a, wɔnom bɛwuwu no, na afei na w'anyane”.

Eno nti, ewɔ se ye nya nteaseé bi se, enye asetena pa nko ara ne se onipa bëtena asaase so adidi, anom, aware, ena na w'anya ne ho. Na emom, asetena pa ne se, mfasoo bëba daakye asetena so ama ɔkra no.

Eno nti no, ebre a, yete ase yi, ewɔ se yede ye nkwa a, Onyankopón ahyira so ama yen no ye nneepa, esom pa eñe suban pa. Yeinom ne nea ede asetena pa bëbre ɔkra no wɔ daankwama asetena mu.

Owubone ne asetena bɔne paa ne se, onipa beyi Onyankopón afiri n'abrabo mu. Biom, obëma ne were afiri baamoa wuo!.

Efiri se, se obi ma ne were firi Nyankopón abre a, òte aseé yi a, Onyankopón nso were firi no wɔ n'ahokyere bré mu. Afei, se obi ma ne were firi owuo a, owuo bëba ne so abre a,

Nnipa botae a, enti əwə wiase, ne sə
wənom bənya asetenapa wə atemuda.

Yen nyé ahoboa ma ahomee a, etwatoo

n'ani nna ne ho so. Na musuo bén na ekyen sé Onyankopon bëyi obi ama wó ebre a, owuo asi ne sooo?

Anuanom, sé ebeyé na yébe nya ahomee ama yen kra no, ewó sé yéhyé yen ho so sédés ebeyé na yen gyidie bëduru anaa ébe ye 'ihisaan'. Eno ne gyidie kann a, ewó nhunumu.

Akómhyéfоо no akyiri no, obiara nni hо a, y'ahyé no bо wо kwan a, əbëfa so awuo, ène ñokwan a əbe fa so anyane afiri awufoо mu. Na, akómhyéfоо mpo koraa a, wònom wо nyinasoo no wо ayamhyehyee kо so sre Nyankopon sе dee wònom bе nya awiess pa ne home ama wòn kra ewó owuo akyiri asetena no mu.

Asem yi mfatoho ne dee Annabi Yusif (s) adesré adeé a, yékenkan no wо Kuran kronkron no mu no. Adesua pii na ewó saa asem yi mu:

"(O me wura Nyankopon!) Wo a, wo ye Asaase ne Osoro Yéfоо. Wo ne me dëfo ne Òtwitwagyefоо wо ewiase ne atemmuda. Mesre wo sе, ma me nwu wо bre a, me ye Muslimini (a me de me ho nyinaa ama woо) na fa me ka ahotefoо no ho" (Yussif 12:10).

Wei ma yéhunu sе, ewó sе agyidiefоо de wòn ho gyina éhu (ayamhyehyee) ne anidasoo ntem. Onyankopon afa mu dee, adehyesem bia-
ra nni hо.

Se dee yen gyinabre ne yen asetena beye wɔ atemuda no ye asumasem. Nanso, papa o, bone o, ebe gyina asetena korɔ a, obi tenaa no wɔ ewiase ansa na ore wuo.

Kuran Kronkron no ama yen mfatohoo pii, a, efa ɔkwan a, agyidiefoɔ no faaso wuiɛ. Onyankopɔn hwɛɛ gyidie ne mmɔdenemɔ a wɔbɔɔ ye ho maa wɔn akatua sononko.

Wɔnom a, wɔnsa kaa saa nhyira yi bi ne Fir'awna nkonyaa-yifoɔ no. Ebre a, saa nnipa yi hunuu Anabi Musa (s) nsenkyerenee a ɔyee ye no, wɔ gyee Nyankopɔn diiɛ.

Asem a, wɔkaa ye nie: “*Y'agye Abɔdeeɛ Wura no adi, eyɛ Musa ne Harun (s) Nyankopɔn no*”. (Araf 7:121-122).

Ntemso na wɔde wɔn anim butubutuu fɔm maa Onyankopɔn. Ebre a, Fir'awna hunuu saa no, ɔde abufuo ne akesesem hunahunaa agyidiefoɔ yi. Ohunuu ne ho se ɔwɔ wɔnom nkwa so tumi, eno nti ɔkaa se: “*Me mmaa mo ho kwan na moagye no adie? nokore se wei ye epɔ bia moabɔ. Mo nam saa kwan yi so pe se mo yi nkurɔfɔɔ yi firi kurom ha. Nanso mema mo ahunu (anie yaa asotwe) mo nyɛ ahoboa se metwitwa mo nsa ne mo anan wɔ afa-ne-afa na m'abɔ mo mmremu dua mu.*” (Araf 7:123-4).

Yen nyé ahoboa ma ahomee a, etwatoo

Nkonyaayifoɔ yi nso firii gyidie ntentan mu buaa no se: “(*Ohoo e mfa yen ho) yewura (Nyame) no nkyen na yeresan akorɔ ara!*” (Araf 7:125).

Wənom gyinaa gyidie tumi so gyinaa pintinn wɔ Fir’awna ahuna-huna anim.

Anwawasem ne se, na εnyε kum a, Fir’awna bekum wənom na na εhia wən, na mmom se wənom de gyidie bewuo.

Eno nti wəsree Onyankopɔn həntwitwagyeε se: “*O yen Wura (Nyame)! Ma yen abotere na tintim yen wɔ gyidie mu na ma ye nwu wɔ bre a, ye ye Muslimfoɔ*”. (Araf 7:126).

Gyidie so akatua a, wənom tuaa ye ne se, wɔ twitwaa wənsa ne wən nan! Wei akyi no, wəne wən wura Nyankopɔn kəhyiae wɔ anigyeε ne ahosepe mu. Wənom tən wənom nkwa de maa Nyame.

Bio, se ye hwe akakabensem ne atirimuɔden nsem a, As-haabu uhudud foɔ diiɛ a, na asemmisa a, obi bisa ne se, enti εdeen bɔne na saa agyidiefoɔ yee a, eno nti yede wənom guu ogya mu? Wənom mfomsɔɔ nyinaa ne se, wɔagye Nyame adi. Saa nkurofoɔ yi hunuu se, agyidiefoɔ no abɔ musuo se wɔakɔgye Nyame adie. Ena wɔbɔɔ ogyaframa wɔ amena don-

“Nnipa nyinaa adeda, na ɛbre a wɔnom
awuwuo no, ne ɛbre a w’anyane.”

-*Imam Ali-*

Yen nyε ahoboa ma ahomee a, etwatoo

ko-donko too agyidifoo no guu mu hyee wɔn dworobεε.

Dee εye ahodwiri wɔ asem yi mu ne se saa agyidifoo yi annyae wɔn gyidie mu de kɔsii se wɔnom nyinaa hyeeeε.

Wei kyere yen se, se obi nya Onyankopɔn mu gyidie a, εsipi a, saa nipa no nsuro hwhee wɔ Onyankopɔn akyi.

Saa agyidifoo yi de akokoɔduru ne gyidie kɔhyiaa wɔn Nyankopɔn.

Nea edi hɔ bio ne ɔbarima bi a, yεfre no Habibi Najjar. Amanfoɔ bi a, yεfre wɔn As'haabul Qariya, sii no aboɔ kuu no. Enye hwhee se w'akɔgye Nyame Korope no adi nti.

Na anigyesem ne se, εbre a, yεreto no pono akyiri wɔ ewiase no, saa bre korɔ no ara mu nso no, na y'abie ɔsoro-aheman apono ama no. Ebre a, yεde n'akatua ne ne tena bre wɔ ɔsoro-aheman mu kyereε noɔ no, ɔdii n'amafoco ho yaw pii. Ohunuu se ne nkɔrɔfɔɔ no ani afira wɔ honhom mu. Enti nea ɔkaa ye ne se: "**Ah, anka me nya a, na anka m'amafoco yi nim (nea erekɔ so)**". (Yasin 36:26).

Aboɔ a, n'amafoco no sii noɔ no ho akatua ne anigyeε a, w'akɔhyiaa no wɔ ɔsoro-aheman mu.

Saa nso na Akristofoɔ adikanfoɔ no kɔɔ ateetee ne ahohiahia kese paa mu. Nea ɛkɔfa baεε nyinaa ne sε w'akɔgye Onyame Korope no adi nti. Nea Romanfoɔ, Greekifoɔ ne abosomsomfoɔ de yεε saa agyidiefoɔ yi ne sε wɔde wɔn kɔguu nyata buom.

Nyata a, ɛkɔm de wɔn na w'ani abere kese yi boboo agyidifoo yi nnompe mu pasaal!.

Anwawasem biom ne sε, Saa agyidiefoɔ yi ansuro, na w'anwene agyata no ho, na emom, sε wɔnom de wɔn gyidie bɛkɔ awieε!.

Sε obi de ne ho ma Nyame preko pε no, eno na εyε som nyinaa panin.

Yε nyaa no wɔ nteε sε, ɔgyidieni bi a, yεfrε no Sheikh Shibili, bre bi na ɔte dɔm mu retie ɔsεmpakafoɔ bi nkyerekyere. Na saa ɔkasafoo yi retu amanfoɔ fo ɛfa atemuda ho. Na εbre a, nkyerekyere no reba awieε no, ɔkasafoo no kasa faa nsemmissa a, εbɛkɔ so wɔ adakamena mu. “Ehenefa na wode nimdee no faaye?, na sen na wo de nimdee dii dwuma? Ehene, ne ɔkwan bɛn so na wo de wo sika no faa yε? Wo yεε wo salaat pεpεεpε? na wo yεε ahwεyie wɔ ‘halaal’ ne haraam’ ho?.....”

ɔkasafoo no gu so rekeka saa nsemisa no ho asem no, ena Sheikh Shibili pε sε ɔtwe ɔsεmpakanii no adwene ba asem pɔtee a, εwɔ

Yen nyé ahoboa ma ahomee a, etwatoo

saa asém yi mu no, ḥfré no kaa sε: “O Imam! Otumfo Nyankopon mmisa saa nsem pii yi.”

Na mmom, dee ḥbe bisa ne sε: “O makoa! Na Me ka wo ho bré biara, na wo nso, hwanom na eka wo ho?”

Sheikh Shibili asém no da no adi ma ye hunu sε, bré biara Nyankopon ka yen ho ne saa nti no, εwɔ se ye bɔ mmɔden ye ahwεyie paa.

Εwɔ se εfa yen suban ne yen nneyε nyinaa ho no ye ye ahwεyie kεsε paa. Efiri se, ye nnim dakorɔ a, Onyankopon bo befu yen.

Yen hwe se nkwa kakra a, aka no, ye debεye dee Onyankopon pε, na n'ani gye ho nso.

Anwensem a edisoɔ yi kyerekyere saa nsém a, y'abobo soɔ no mu sε:

“Yasee no kwa,

Afei na y'ate aseε

Dɔnhwere a, yaseee no wɔ

W'akyi bré bi no.”

Okomhyeni kronkron Muhammad (s) soɔ Abdallah bin Umar (r) abatiri na ɔka kyereε no sε:

“Tena wiase se ɔhɔhɔc anaa ɔkwantuni”
(Buhari; Riqaq no. 15).

Saa afotusem yi maa bre biara no, na Abdallah (r) kasa kyere amanfoɔ wɔ khutuba mu a, dee ɔka ne se:

“Sε anwummere to wo a, enwene se adekyee nso beto wo, Na saa nso na, se adekyee to wo a, nsusu se anwummere beto wo. Ebre a, wo te apɔ no ye biribi pa bi ansa na yaree abeto wo. Saa nso na abre a, wo te nkwa mu no, ye mfasode bi ansa na owuo abeto wo”. (Buhari Rigaq No.3).

Saa nsem yi nyinnaa asekyere ne se, saa ewiase yi asetena no yetia paa. Na emom daakye asetena no dee, ewɔ hɔ daa daa. Eno nti ewɔ se yedane yɛnho ma saa asetena no.

Wei nti no, ɔkɔmkyenι Muhammad (s) taa ka no wɔ ne mpaebɔ mu se: “O Me Nyankopɔn! asetena papa biara nni hɔ, gye daakye asetena no”.

Ebre a, yɛbɛ kenkan asuafoɔ no abakɔsem no, yɛhunu saa gyidie ne honhom abrabɔ wɔ wɔn asetena mu.

Wɔnom nyaa asem yi ho nteaseɛ yie.

Adesua pii na yɛbɛ nya afiri wɔn abakɔsem mu. ɔsuani a, yɛfɛ no Khubaiib (r), ansa na ɔrebewuo no, na ɔwɔ apɛdeɛ koro bia na ɛhia no paa. Saa apɛdeɛ yi ne se ɔde ɔdɔ nkyea bɛma ɔkɔmhyenι (s).

Esan se na wɔgyina owuo ne nkwa nkwan-ta nti no, ɔkyerɛɛ wɔnom dee ato noo. Afei ne gynabere wɔ ɔsoro-aheman mu nso no, ɔka kyerɛɛ wɔnom. ɔka kyerɛɛ wɔn se: “Khubaib yɛ me fipam ni wɔ ɔsoro-aheman mu”.

Nhwɛsɔɔ baako nso ne se, berɛ a, Uhud koo no baa awieɛ no, ɔkɔmkyeni (s) hyɛɛ se wɔnkɔ hwehwe awufoo ne apirafoɔ no akyira kwan.

Na ɔsuani baako a, na Annabi (s) ani abere wɔ ne ho paa ne Sa'd ibn al-Rabi. Annabi (s) somaa ɔsuani baako bi se ɔnkɔ hwehwe Sa'd akyiri kwan se ɔbete ne nka a. Saa ɔsuani yi bɔɔ mmɔden biara nanso ɔkwa. W'ante ne nka. Ebbaa saa no, ɔde abamubuo teaamu se: O Sa'd, Onyame Somafoɔ asoma me se me me hwehwe w'akyiri akwan, se wote ase anaa wo ka awufoo ho a.

Eberɛ Sa'd tee saa nkra yi no, ɔde pira ne ɔyaw bɔɔ mmɔden nea ɔbetumi gyee so se; saa brɛ yi dee me ka awufoo ho”.

ɔsuani no tee ne nka no, ɔde mmirika kɔɔ nea ɔda hɔ, ɔkɔ hunuu se w'apira da mogya mu a, ɔntumi nyɛ hwee. Sa'd hunuu ɔsuani no, ɔde ennee ketewa bi kaa se: “Medɔ Nyame se, ebre a, mo da so te nkwa mu yi, se mo ma ɔshaw bi to Nyame somafoɔ no a, monni anoyie biara wɔ Nyankopɔn anim atemuda”.

Wei yε afutuo a, Sa'd de rema yεn Muslimifoo nyinaa. Wei ne suban pa ne honhom gyinabré a, na ɛkuta asuafoo no.

“Ebre a, Yarmuk koo no baa n'awiee no, na Muslimfoɔ no dodoɔ no ara apirapira kese paa. Na dodoɔ no ara gyina owuo ne nkwa nkwanta.

Me de m'ahooden kakra a, na aka soree sε mere hwehwε me wɔfaase. Me nam awufoɔ ne apirafoɔ no mu ara na me kɔ hunuu noɔ.

Na ɔda mogya mu a, aye den ama no sε ɔbekasa. ɔbɔɔ mmɔden se ɔde n'ani bekasa. Me de nsuo bɔɔ̄ kyereε no bisaa no se ɔbenom anaa. Me hunuu se ɔchia nsuo no efiri se, na n'ano awo weseε. Me yεε se me de nsuo no rema no ara pε na metee Ikrim nne se ɔreteam se: “Nsuo o! Nsuo! Obi mma me nsuo ko nsɔ me tekyerεma so.

Me wɔfaase Harith tee saa pε na ɔde n'ani yεε nsenkyerεne se me mfa nsuo no nkɔma Ikrim. Me de mmirika nam awufoɔ no mu de nsuo no kɔtoo no. Awerehosem ne se, berε a me yεε se me de nsuo no rema Ikrim ara pε na yε tee se: “Ma me nsuo kakraa bi Nyame ntí”. Ikrima teeε pε, na ɔka kyereε me se me mfa nsuo no nkɔma no ansa.

Ikrim anya kwan annom nsuo no, efiri se bra a, me duruu Iyash nkyεn ara pε na metee se

Yen nyε ahoboa ma ahomee a, etwatoo

n'ano dam u a, oreka 'kalima shahaada' de akra wiase aks ne Nyame nkyεn.

Asem a ɔka de twaa too ne se: "O yen wura Nyame, εfa gyidie ho dee, y'anyε asooden, ye de ye nkwa bε bɔ afodee ama wo, Ye sre wo se, fa owuo hyε yen animuonyam na fa yen bɔne kyε yen. Wei maa me hunuu se w'ayε Nyame dea-awie!.

Me sane de mmirika kɔo Ikrima nkyεn se me de nsuo no rekɔ ma no. Nanso, na ɔno nso ayε Nyame dea!.

Me susuu se εbia me wɔfaase Harith dee , εbia na ɔda so te nkwa mu.

Bere a, me kɔ duruu hɔ no na wayε Nyame dea dada.

Awerehosem ne se , saa nnipa yi nyinaa anya kwan annom nsuo no bi, nanso nsuo no da so ayε bɔtɔ no mma. Wɔnom de sukɔm na firii wiase kɔo wɔn Nyankopɔm nkyεn." Huzaif (r) kyereε saa honhom mu ginaberε yi mu se: "Nsεm pii na m'ahunu no wɔ m'asetena mu, nanso saa asem yi bi dee , me nhunuu bi da na mentee ebi mpaninsem da!. Dee eyεε me ahodwiri kesεε ne se , saa nnipa yi a, wɔn mu biara dwenee ne yɔnko ho no mmo mogya abusua biara.

Tema, ahofama ne atenka a, wənom nyamaa wənho wənho no yε adee a, εyεε me nwanwa na εnyε adee sε mewere bε firi dabiar da”.

Yε srε Onyankopɔn sε ɔnhyira yεn sε dee εbε yε a, yε nso yε de saa gyidie yi bi bε kɔ yε wuo mu.

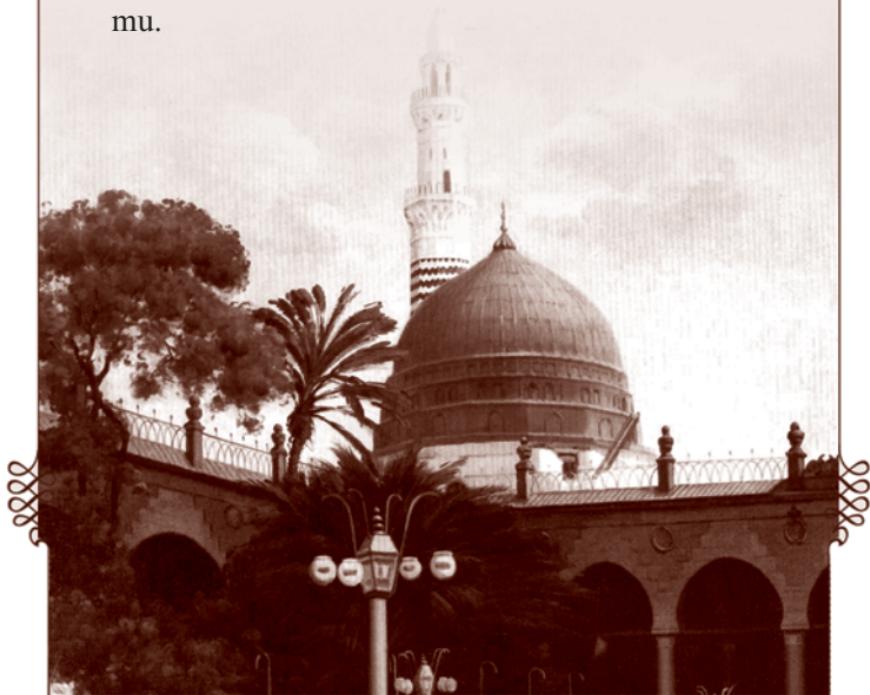
Yε srε bio sε, ɔma yε nkasa εtwa too no nkɔ yε dee yε bε tumi aka ‘kalima shahaada,’ ɔmma yεn home a, εtwa too no nkɔyε dee yε de rekɔhyia ɔno Nyankopɔn wɔ anigyeε mu.

Amin!

NYANKOPON NKAEKAE

Yε nkɔmkyeni kronkron Muhammad (s) gyaa yen suban pa a, ayε nhwesoo de ama yen ne adasa nyinaa. Saa suban no mpepa da, wɔ abakɔsem mu. Saa suban pa no a, Onyankopon no ankasa akamfo, no firi ɔdɔ ne tuwoho-akyε a, ɔnya de maa Nyankopon no mu.

NYANKOPON NKAEKAE

Sε dee εbe yε na yede gyidie ne tenenee bε firi saa wiase yi mu no, εwɔ se yen brε tiawa a, yε wɔ no, yε de boaboa yen ho twen ahomee a etwa too no.

Daankwama anigyeε asetena nyinaa gyna se yε bε di nwuma pa, akyerε ɔdɔ. Afei yε de Islam nkyerεkyere bε yε adwuma. Hadis a, edisoɔ yi si saa asem yi so dua: “Onipa biara bε wu wɔ ɔkwan a, ɔfaa soɔ bɔɔ ne bra, na saa nso na, ɔkwan a obi faa so wuuiε no, saa ɔkwan korɔ no na ɔbe fa so anyane afiri awufoo mu.”

Munawi, Faydal-Qadir
Sharhi Jami al-Saghr V. 663

Wiase yi mu abrabɔ nyinaa no, botaeε kesee a edikan na edi mu paa, ne anamɔntuo a, yε tu de kɔhyia yen Nyankopon. eno ne anamɔntuo a asomdwoεε ne ahwεyie wɔ mu.

Saa anamɔntuo wei na εbe ma y'atumi anya anigyeε , akomatɔyam ne ahosepε ama yen kra.

Enyɛ nwanwa sɛ ebinom awieɛ bɛ yɛ nnuhoo, awerehoo ne me hunuuie a, anka. (Yɛ sre Nyankopɔn sɛ ɔmmo yɛn hoban mfiri saa awieɛ bɔne wei ho).

Yɛn botaeɛ bio ne sɛ yɛ bɛ tumi de anigyeɛ aka sɛ : “O me wura Nyame! Wo nkyɛn ara na mereba!” Yɛ sre yɛn Nyankopɔn sɛ ɔma yɛ tumi a, yɛ de bɛ ka saa nsɛm papa yi wɔ yɛn home a, etwa too no. Amin!.

Sɛ yɛ kyere ɔkɔmhyɛni (s) asem no mu yie a, ɛnɛɛ na dee yɛ bɛ ka ne sɛ , onipa biara nyɛ ahwɛyie kesɛe paa wɔ ne wiase asetena mu.

Efiri sɛ , dwumadie korɔ a na ɔkra no wɔ mu wɔ wiase no, saa dwumadie no ho nsunsuansoo na ɔkra no bɛ toaso wɔ wuo akyiri.

Enyɛ bre biara na etaa ba saa dee , nanso etaa si, bre a obi rebɛ wuo no, dwumadie a na ɔwɔ mu no da adi ansa na wawu.

ɔbɛ hunu ne dwumadie nyinaa ho mfonini wɔ n’ani so bre a, ɔrewuo no.

Agyidifoɔ no bi bɔmmɔden sɛ wɔbɛ di nnwuma pa, sɛ dee ɛbɛ yɛ na sɛ wɔrebɛ kɔ owuo mu a, biribiara bɛ kɔ yie ama wɔn.

Nokore sɛ , ebinom tumi hyia saa pepɛɛpɛ dee , nanso ɛnɛɛ sɛ agyidifoɔ tirimu yɛ wɔn dɛ pii.

Efiri se , Onyame na ɔkari akoma hunu dee
ɛwɔ mu.

Saa nso na ɛnse se obia wabu bra bɔne
akɔ akyiri no, abamu buo wɔ Onyankopon
ahummɔbrɔ ho.

Wei ye nokore turodoo, efiri se , onipa bia-
ra awieɛ ye asumasem a, Onyankopon nkutoo
na ɔnim se dee onipa be wie.

Eyɛ honhom mu asem a ye nni so tumi
biara.

AWIEɛ NE ASEΜ!

Kuran kronkron no mu nsem no bi da no
adi ma ye hunu se awieɛ ne asem.

Kuran no mu no, nnipa bi nom de gyi-
die a emu ye den paa na ɛhyɛɛ aseɛ nanso wɔ
kɔwiee wɔ bonniayɛ mu.

Saa nso na ebinom de asoɔden ne bɔne
hyɛɛ aseɛ , nanso wɔkɔ wiee wɔ asotie ne gyi-
die mu.

Afei nso, nwomanimfoɔ binom a, anka
ɛwɔse wɔde wɔn nimdeɛ ye tenenee nnwuma,
bɔ bra pa, ma no ye nhwɛ soɔ no, ankɔ wie saa,
na mmon wɔ hwehwee nsɔhwɛ mu maa wiase
faa wɔn nnɔmum.

Saa abɔdee yi mu bi ne ɔbonsam (Iblis), Qaruna, Bal'am bin Bawra ne Anabi (s) suani a ye frɛ no Sa'alaba. Wɔnom a yabobo wɔn din yi nyinaa de gyidie ne tenenee nnwuma na εhyɛe aseɛ . Nanso wɔnom kɔwiee wɔ bonniaye mu.

Se dee yen nyinaa nim no, na ɔbonsam wɔ gyinabere a, ekrɔn yie wɔ Nyankopɔn anim. Nanso akesesem ne ahohoahoa ne ahantan maa w'anhunu Nyankopɔn gyinabre ne ne kεseyɛ . Wei maa ɔgyee ne ho too mu kaa sɛ ; ɔno ye papa sene Adam. Enye eno nko na mmom, ɔsane nso buu Nyankopɔn mmara so.

Asoɔden ne akonkosem no kowiee se wadane abe ye abɔdee mu adefoo koraa.

Onyankopɔn adome no koraa! Qaruna ye obia a na anka mfitiasɛ no ɔye ohiani. Na mmom na ɔye obi a ɔtene. Se Anabi Musa (s) nni hɔ a,ɔno na ɔnim Tora (Apam dada) mu nsɛm paa.

Afei nso, enam Anabi Musa (s) mpaebɔ nti no, ɔnyaa adam akyedee . Saa akyedee no ne sɛ , na ɔnim asumasem a ewɔ abɔdee nhwehwɛmu.

Nanso weinom nyinaa akyi no, n'akomapɛdee dii ne so nkonom. ɔmaa wiase ahonya faa no nnɔmum. ɔnyaa sika ma εboroo so afei na mmaprima ahoɔdenfoɔ a wɔɔcɔso pa ara na, na εsoa ne sika nsafoa.

Saa wiase ahonya dee yi maa Qaruna yee dwee .

Enye dwee nko na na Qaruna ye na mmom, na n'ani sane nso bere Anabi Musa (s) ne Harun (s) honhom gyinabere .

Saa ahooyaa ne aniberee yi koo so kɔpem se , afei dee ɔdii ntɔrɔ guu Anabi Musa (s) so se wayɔ amumuuyodee . Saa anamɔn yi a, Qaruna tuuiye yi nyinaa ammoa no. Awiee no, one n'agyapadee nyinaa koo asaase ase wo animono so.

Ne were firii Ahodee ne sika wura a, one Nyankopɔn no. Wiase ho do a ewuraa ne mu no na ekɔfaa saa ɔseee yi nyinaa baa ne so?

Obarima bi nso a na wɔfre no Balam bin Bawra nso ho asem ne se , na ɔye akoa gyidini a, ɔtumi ye nsenkyerenee pii. Na ɔnim Nyankopɔn din akese , akese a, ye de sre mpaebɔ no bi, (ismi Azam). Israefo mu no, na obiara nim no se ɔye teneneeni nwomanim ni.

Nanso awiee no, Balam hweree n'adom akyedee kese yi esiane ono ara akoma – apedeet nti. (honam akɔnno). Saa abakɔsem yi apue wo Kuran mu: “ Bo wɔn amanee fa onipa bia ye de yen nsenkyerenee maa no nanso wanhwé so yie. N'asobrakyee nti adom ne nhyira no firii ne nsa. Enam so maa ɔbonsam dii n'akyi maa ɔbe

Ansa na obi bëtumi ahyia owuo w 
animuonyam mu no,  ew  se  dikan ko tia
honam ak nno ne n'ap de . Afei, na  bo
ne bra senea  kronkroni(Nyame) ahy  no,
na  ye ahoboa de tw n  bre a,  be home
ne homee a etwato  no.

yee ɔyera ba. Se anka Ye pe a, anka ye nam saa nsenkyerenee no so maa ne so. Nanso esiane se otintimm wo asooden mu na ɔdii n'akoma apedeɛ akyi nti ɔkɔɔ ɔssee mu. Saa nnipa yi nse soɔ te se ɔkraman, se wo kɔ ne so o, wankɔ ne so o, w'atwe ne tɛkyerema.”

“Weinom ne asoɔdenfoɔ a, wɔro ye nsenkyerenee. Eno nti wo dee kɔ so bɔ wɔn kɔkɔ na εbia na wɔde be kɔ adwendwen mu.”

(Araf 7:175-6).

Nhwesoo baako nso ne onipa bia na anka ɔwɔ subanpa ne tenenee mu, nanso wiase dii ne so nkonom. Saa onipa yi ne Sa'alaba a, ɔtɔn ne daakye asetena de too wiase asetena no.

Na anka Sa'alaba ye obi a Nyamedan mu na ye hunu noo. Okomhyeni (s) nkyerekere ye adee a, na empa ne ho.

Awerɛhosɛm ne se , bre a, Sa'alaba nyaa ne ho no, ɔdɔɔ wiase kɔpem se , afei dee na ɔne Nyamedan too nkwanta a, wɔnom apae.

W'asane nso apo agyidifoo no dɔm mu korɔ. Zakat nso a, ɔntua. Awiee no, ɔbe yee ɔyera ba.

Sa'alaba ani baa ne ho soɔ no, ɔnuu ne ho paa se w'antie Anabi (s) afotusem. Afei bre a, ɔshunu se noɔma reye aka akyiri ama no no,

ɔpεε se anka ɔnya bɔnefafire wɔ Anabi (s) nkyen, nanso ɔkwa.

Bre soo se ɔfiri saa wiase yi mu no, ɔkaee afotusem a, Anabi (s) de maa no a, wantie no. Anabi (s) kakyereε no se : “O Sa’alaba! Sika kakra a, wobe nya na wo bε da Nyame aseε no yε sene se wo bε nya sika ne ahodeε pii a, wo bε yε boniaye ni”.

Nhwε soɔ koro a εno nso hia se yε ka ho asem ne ɔbarima a ye fre no Sufyan al-Thawri.

Saa ɔbarima yi, na ɔdi akotene paa wɔ Islamsom mu. Adeε a, εyε nwanwa wɔ saa ɔbarima yi ho ne se , na woanyini sene ne mfie ,a w’adie.

Se amanfoɔ bisa no dee nti a, aba saa a, mmuaε a, ɔde ma na εdi soɔ yi:

“Na me wɔ ɔkyerεkyere ni bi a, na ɔtete mee . ɔrebε wuo no, w’antumi anka ‘Kalima Shahada; Me bɔɔ mmɔden biara se dee ɔbe tumi aka nanso ɔdaεε . Saa tebea yi a, me hunuuε no bɔɔ me hu yie.

Na εho suro na ama m’anyini asene me mfie no!”

Bre a, Owuo bɔfɔɔ de bε ba yεn nkyen no yε asumasem.

Akɔyε sε Fir'awna nkɔnyaayifoo no gyinabere no. Ebinom wɔ hɔ a, wɔn bɔne nyinaa akyi no, wɔnom nya nkwegyeε ne ahomegyεε ma wɔn kra.

Na saa nso na ebinom de gyidie ne tenenee nnwuma na ehyεε aseε , nanso awieε no wɔde asoɔden, bɔne ne bonniayε na ekɔɔ owuo mu.

Saa amanfooo yi mu bi ne Qaruna ne Balam bin Bawra.

Saa mfantohoh ahodoο yi nti no, obi biara, sε dee wo gyinabere wɔ gyidie ne honhom mu akɔduru biara no, wo hia ahweyie ne mpaebø. Efiri sε , akwanya daso wɔ hɔ de ma ɔbonsam ne honam akɔnnɔ sε wɔyera wo firi nyame kwan so.

Kuran mu asεm kyere sε , ɔbonsam nyaa tumi kakyerεε Nyankopon sε :

“Esane sε w’ayi me afiri ɔkwani tenenee no soɔ no nti no, menso me kɔ wɔn adem ca wo kwan tenenee no so.” (Araf 7:16)

ɔbonsam nim dee ɔpε sε ɔyε nti no, ɔsree sε mma Onyankopon nku no kɔpem owusɔree mu. Onyankopon nso penee so maa no. Ehɔ na ɔbonsam reka ntam sε , ɔbe yera Adam asefɔɔ nyinaa agyεε nokore agyidifoo no nkutoo na wɔbe nya wɔn tiri adidi mu.

"Agyesɛ wo nkoa nokorefɔɔ no a, wo de w'ahummɔborɔ ate wɔn ho no". (Sad 38:83)

Onipa biara nni hɔ a, ɔno dee ɔbe tumi asi nebo aka sɛ ɔde ne gyidie bɛ kɔ awieɛ . Akɔmhyɛfɔɔ no nkutoo na ɛwɔ saa nyinasoɔ no.

Ne saa no nti no, ɛwɔsɛ ɔgyidini biara hwɛ sɛ , adom akyedee biara a, ne nsa aka no, ɔbe hwɛ so yie na amfiri ne nsa, anaa sɛ amfa no ankɔ ɔsɛɛɛ mu.

Adee a, ebe gye onipa afiri owuya ne n'ateeteɛ mu ne sɛ , obi be bɔ ɔbra a, eho tee .

Nokore mu, wɔnom a, w'aboaboa wɔn ho retwen owuo no, wɔ nsusuiɛ sononko fa owuo a, nnipa dodoɔ no ara suro no ho.

Saa agyidiefɔɔ yi hunu owuo sɛ , akwanya bi a, akoa nam so hyia ne dɔfo kɛsɛɛ .

Owuo nyɛ ahudee bi mma wɔnom. Saa agyidifɔɔ yi de abotɔyam ne asomdwoeɛ na ɛwuo.

Na mmom, wɔnom a, wɔbɔ ahuhubra na wɔ ye wɔn akomaso adee no, be hunu owuo wɔ ehu kɛsɛɛ mu. Esum bɛ duru wɔn, na owuya ne ateeteɛ na ebe to wɔn. Ye sre Onyame sɛ ɔntwitwa nye yen mfiri saa tebea bɔne yi mu.

Rumi kyereɛ saa asɛm yi mu sɛ :

“O me ba! (hunu) sε , onipa biara bε hunu ɔno ankasa mfonini wɔ berε a, ɔrewuo no. (Allaaho akbar!)

Owuo ye ɔtamfo de ma wɔnom a, wɔmpe sε wɔnom bεte owuo wɔn asomu koraa. Bio, Owuo ye ɔtamfo de ma obia wɔnhunu sε owuo ye akwanya de ma akoa sε ɔhyia ne wura Nyame.

O ɔkra a, woredwane owuo! Enye owuo na wore dwane no, na mmom εye wo ankasa na wore dwane wo ho. εye wo suban na ama wo suro owuo.

Owuo mfonini a, enye hwee sε wo ankasa mfonin.

Wo honhom (ɔkra) nsesoo te sε dua, ena owuo aye sε dua no ahaban. Na hunu sε ahaban biara ye dua no agyapadee .

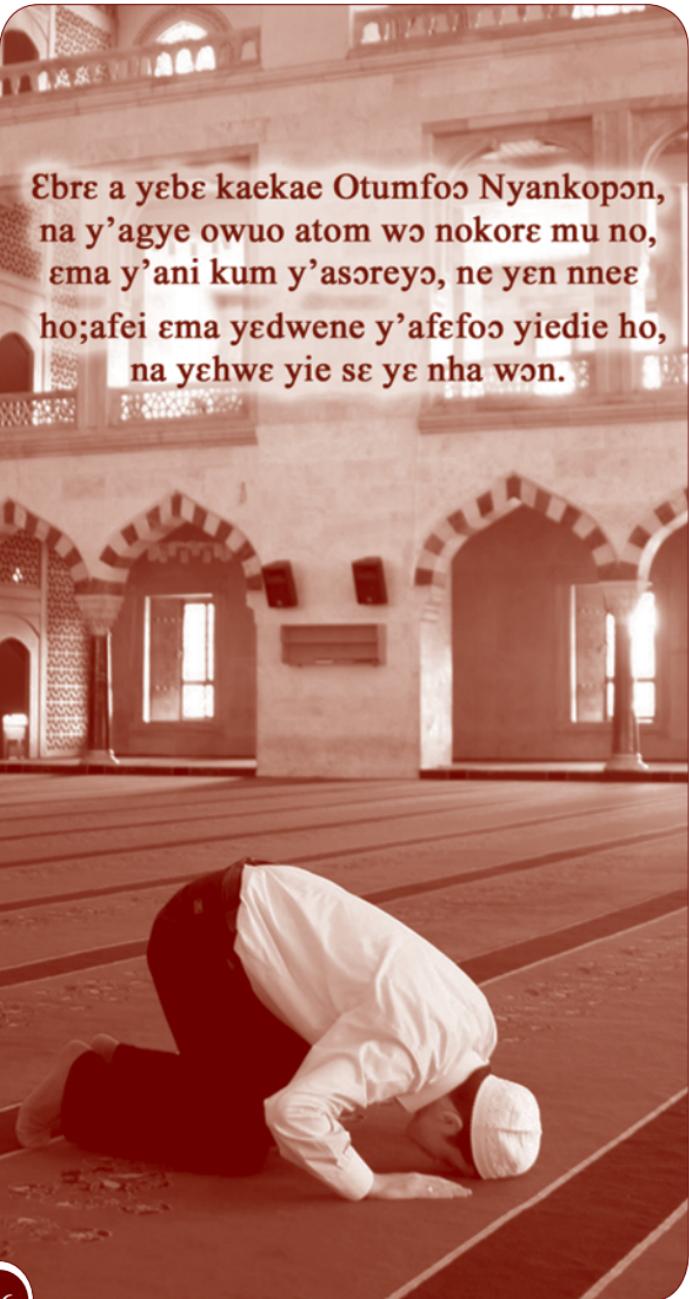
Sε akoa bε tumi ahyε ne ho so, na w'afa Nyamesu wɔ n'akoma mu a, anka owuo bε ye sε ɔhɔhɔc a, ɔrebe fa no akɔ ne dɔfɔc no nkyεn.

Bio sε akoa bε te saa asɛm a edisoo yi ase yie paa a, anka ɔbe nya abotɔyamu:

“Wu ansa na, w'awu”.

Sε deε owuo aye εhu adeε bi de ama nnipa pii no, wodeε owuo bε ye nyinasoo a wode rekɔ hyia wo Nyankopon.

Ebڑe a yebε kaekae Otumfoo Nyankopon,
na y'agye owuo atom wɔ nokore mu no,
εma y'ani kum y'asɔreyɔ, ne yɛn nneɛ
ho;afei εma yεdwene y'afεfoo yiedie ho,
na yεhwε yie sε yε nha wɔn.

Okomhyen Muhammad (s) nna a etwa too no yee anigye nna a, na orehwé anim akohyia ne dofo Kësé no.

Efiri se , ne nkwa nna mu no, oyee sotie, na osomm ne wura Nyame se dee efata. Odii Nyankopõn ahyedee ne ne mmra so awia ne anadwo.

Eno na enam so maa ne wuo yee se ayeforɔ a, ye de no rekɔma ayeforɔ kunu.

Ye nyaa amanebɔ firii Imam Ali ne Nana Aisha (r) nkyen a, ekyere se ; ‘Aka nansa ama Anabi (s) afiri wiase no, Onyankopõn somaa obɔfɔɔ Jibril (s) se onkɔ hwé Anabi (s). Eda a, etwa too no, obɔfo panin Jibril (s) reba no, one owuo bɔfɔɔ na wɔbae. Obɔfɔɔ no bɔɔ Anabi (s) amanee se : ‘Me ne owuo bɔfɔɔ na enam, na oresre kwan aba wo nkyen. Ode toaa so se , owuo bɔfɔɔ Azra’iil nsree kwan mfirii Adam ba biara hɔ da, na enye adee nso a, w’akyi no obɛ sre obi kwan da!

Eno nti me sre wo se ma no ho kwan na omra mu.”

Owuo bɔfɔɔ kɔ gyinaa Anabi (s) anim kaa se :

“O Onyame somafoɔ! Wo wura na asoma me wɔ wo nkyen. Oka kaa ho se , me nyɛ w’apedeē na me nni dee wo be ka biara so. Se

wo ma ho kwan a, mɛ yi wo nkwa, sɛ wo mpene
so nso a, mɛ gyae ama wo,”!

Ehɔ na Anabi (s) bisaa no sɛ ; “Ou Owuo
bɔfɔɔ! ɛnti nokore sɛ wo bɛ yɛ dee wo reka
yi?”

Owuo bɔfɔɔ buaa sɛ : Y’ahyɛ me sɛ me nyɛ
dee wo pɛ na me ni wɔahyedee so,”

Ehɔ na ɔbɔfɔɔ Jibril (s) kaa sɛ: “O Ahmad!
wo wura Nyankopɔn afe wo!”

Anabi (s) buaa sɛ : “Adee biara a, ɛwɔ
Onyankopɔn nkyen no na εye papa, na ɛwɔ hɔ
daa.

Eno nti, owuo bɔfɔɔ, yɛ w’adwuma sɛ dee
y’ahyɛ woo no, yi me nkwa!”

Bre a, yɛ bɛ kaekae Onyankopɔ na y’ayɛ
ahwɛ yie wɔ owuo ho no, asɔre yɛ ho hia yɛn,
na yɛ y ε ahwɛ yie wɔ ne yɔ mu. Afei nso ɛma
yɛn suban sesa yɛ dee Onyame pɛ .

Ne korakora no, ɛboa yɛn ma yɛ nya atenka
ma afosorɔ nso. Na yɛ hwɛ sɛ yɛ mfom wɔn.

Anabi (s) rewuo no, ɔde ne nsa bɔ nsuo a,
ɛsi ne nkyen de sra n’anim na w’aka sɛ : “Me di
adansee sɛ , obiara nni hɔ ka Nyame ho!

Nokore sɛ , owuo yɛ ya!”

Senea yesom bɛwie pɛyɔ no, cwa
se onipa biara bɔmmɔden se ɔde
akoma a, ete apɔ kɔhyia
Otumfoɔ Nyankopɔn.

Okaa saa wieee no, ɔmaa n'ani so kyerεε
soro kaa se :

“O me Nyankopɔn, Adamfoɔ ne Dɔfɔɔ
kεsεε !” (Ena ɔgyaee ne kra mu.)

Okomhyeni (s) agya wiase, subanpa ne
nhwεso pa.

Na saa nhwesopa yi rempepa dabiar da
wɔ abakɔsem mu!

Yε nyaa amanebo bi a, εfa Jalal al –Din
Rumi ho, wɔ brε a, ne brε soo se ɔne ne dɔfo no
kɔhyiamu no ho ase m.

Ono ankasa ne suani a ɔde Husa maddin
Chelebi hɔ; ɔse:

“Dakoro bi a Shaikh Sadreddin ne
n'asuafɔɔ dodoɔ anaase kakra, be sraa Mawlana
wɔ ne wupasɔɔ no, wɔnom were hoo yie. Efiri
se , wɔ hunuu se , yaree no mu aye den paa.

Ehɔ na Sadreddin kaa se :

“Onyankopɔn nsa wo yaree ntɛm so! Me
wɔ awere hyε mu se enkyε wo ho be tɔ wo.

Onyame mfa apoteε nhyira wo! Ehɔ na
Mawlana kaa se : “Aka kwan tiawa bi na ɛda
dɔfɔɔ ne ɔdɔfɔɔ ntɛm!

Na wo mpe se anka saa kwan tiawa yi be
firi ho ama nhyerenee ne nhyerenee be di ahyia
aye koro anaa?

Se dee nnipa dodoɔ no ara suro owuo fa no
ade huuhuu no, Mawlana amfa no saa.

Ono dee ɔshunuu owuo se ɔkwan bi a akoa
gye ne ho firi ahohoo man mu.

Owuo ye akwanya de ma ɔdɔfɔɔ se ɔbe hyia
ɔdɔfɔɔ kesee noa adepa nyinaa wɔ ne nsam no.

Mawlana kyereɛ sedeɛ ɔshunuu owuo wɔ
ne nwoma bi mu se : “Mo mmfre me owufoco
wɔ bere a m’awuo no.

Efiri se madikane awu dada. Owuo ama
m’anyane afiri awufoo mu.”

Wei nti na Mawlana frɛ ne wuo se , anadwo
a, ayeforɔ rekɔhyia ayeforɔ kunu. (shab-i Arus)

Ehia ma onipa biara se ɔbɔ mmɔden na
ɔde nnwumapa ne akoma a, emu tee kɔ Nyame
nkyen

Nokore paa ne se , ansa na ye be tumi ahyia
owuo wɔ abɔtɔyamu ne animuonyam soɔ no,
gye se ye di kane kotia yen apedee .

Afei, na ye bɔ mmɔden se ye be di honam
akɔnnɔ so nkɔnim. Ense se ye brɛ wɔ aho-
boa a, ye de twɛne yen homee a, etwa too no,
Onyankopon se:

“Na som wo Wura Nyame kɔpem se (nokore) (owuo) no be ba wo nkyen”. (Hijr 15:99)

Saa asem yi bɔnse m no nyina tɔfa wɔ ase-tena yi mu. Ese se ɔgyidini ye n'adwene se ɔde ne gyidie ne tenene abrabɔ no be kɔ awiee .

ɔgyedini de som ne ayeyie na esiesie n'abrabɔ. Okomhyeni Kronkron (s) baa wiase no, ɔde ne ho nyinaa maa Onyankopɔn preko pε . Na saa nso na agyidifɔɔ nyinaa nso eε se ye bɔmmɔden wɔ saa kwan no so.

Nokore mu, ɔsofo panin Sheikh Mahmud Sami Efendi suban a, ɔdaa no adi wɔ bere a, ɔrefiri wiase no ye adanseɛ wɔ saa nsem a, yobobo sɔɔ afa agyidifɔɔ no ho no.

Saa ɔpanin yi bɔɔ mmɔden se ɔde n'abrabɔ be fa nkyere kyere pa nhwε sopa a, okomhye ni (s) de too hɔ no so.

Adansedie a, εwɔ saa owura yi ho ne se , bea a Onyankopɔn yii ne nkwa no ye bea sononko koraa.

Bere a, ɔguso reye anadwo som (tahajjud) no, wɔ Anabi (s) amusiee nkyen pε no, ena ɔgyaa ne honhom mu.

Wɔnom a, na wɔben no saa bere no se, deε wɔteeɛ nyinaa ne se ɔreka se “Allah, Allah, Allah”.

Enye ne t̄kyerēma nko ara na erekā saa, na mmom, ne nipadua no nyinaa.

Saa owuo yi bi na agyidifoɔ rehwehwɛ akyiri kwan. Sε onipa bε wu wo bere a, ɔresom ne wura Nyame no.

Sε obi bε nya gynabere a εfata ‘akoa nokore foɔ no. (Sad 38:30) gyesε y’anya ɔdɔ a, eso bi nni hɔ de ama Nyankopɔn. Sε obi te n’akoma mu a, εna Onyankopɔn nso ma no honhom mu nhyira.

Yε nkae nhunu sε , honhom mu kabɔ paa ne sε obi were befiri Nyankopɔn na ɔde ne ho beto wiase soɔ. Onyankopɔn kasa sε :

“Monhwe yie na moanyε se amanfoɔ bi a, wɔmaa wɔn were firii Nyame, na ɔno nso maa wɔn were firii wɔn ho.

Saa amanfoɔ no ne atiafoɔ ne mmaparatofoɔ no.” (Hashr 59:19)

Bre a, yenwere bε firi Nyankopɔn no, saa bre no mu nso na ye ye bɔne ne asoođen paa.

Na mmom bre korɔ a, ye bε kaekae Nyankopɔn no, na y’adwene owuo ho no, y’asɔreyε kɔ yie. Enye eno nko na mmom ye sane nso nya atenka sononko ma yen afefoo.

Ensε se ye de yen t̄kyerēma anaa yen su- ban ha amanfoɔ. Saa asem yi nyinasoo ne ne

nkyeremu wɔ Yunus Emire anwensem a, ema afotuo mu se:

“Okra no ye Okronkronii dea eŋo nti ḥtwa nani hwɛ ɔkra no, ne saa no nti no obi a, ɔbe see obi akoma no, ɔno nso nnya anigyeɛ ne ahoto wɔ wiase ne daakye asetene mu.”

Ahummɔbrɔ Nyankopɔn kasa kyere yen se:

“Agyidifɔɔ ei! Monsuro Nyame suro kann a ɛfata noɔ. Na monhwɛ na mo anwuwu wɔ bɔ a, monyɛ muslimifɔɔ”. (Imran 3:102)

Enyɛ mfie dodoɔ a, wo bɛ nya na ehia, na mmom nyamesom pa ne subanpa ne dee ehia, na eŋo nso ne nyinasoo a, eðe anidasoo ma onipa.

Otumfoɔ Nyankopɔn asem nie:

“Eda a, wɔnom be hunu no, ebe ye wɔn se gyama anwummere korope bi (na wɔde tenaa wiase) anaa (se ɛborɔ so mpo a,) eyɛ anwummere (kɔsi anɔpa) ne adekyee .” (Naziat 79:46)

Wei kyere se , eda a, owuo bɛ ba onipa soɔ no ebe ye “me hunuu ye a, anka”. Efiri se , onipa bɛ pɛ bɔ foforɔ a, anka ɔbe sane de abɛ tena wiase bio.

HOME A, ETWATOC Y - COOTAHWA 3 - AHWEHWA 3 A, ANII DA CHI KANN

Home a, etwa too wɔ yɛn nkwa nna mu wɔ asaase so ha no, nsesoo te se ahwehwe a, nkekaawa biara ne efii nni animuu. eno nti dee onipa be hunu biara wɔ bere a, ɔrewuo no ye ɔno ankasa mfonini, owuo de ɔno ara suban ne abrabɔ a, ɔbɔɔeɛ ho mfonini na ɛba ne nkyɛn.

HOMEE A, ETWATOC - YÉ AHWEHWÉ A, ANII DA HÓ KANN

Homee a, etwa too wɔ yen nkwa nna mu wɔ asaase so ha no, nsosn te se ahwehwé a, nkekawa biara ne efii nni animuu. eno nti dees onipa bɛ hunu biara wɔ bere a, ɔrewuo no ye ɔno ankasa mfonini, owuo de ɔno ara suban ne abrabɔ a, ɔbɔeeɛ ho mfonini na εba ne nkyɛn.

Dees onipa yɔeɛ biara wɔ wiase asetena mu no bɛ da adi wɔ ne wuo mu te se akasamfonini (T.V.).

Wei da adi pefee se ahoboa a, ye de twene owuo a, εba homee a etwa too no ye adee a, εhia paa.

Kuran kronkron no ma ye hunu se , Fir'awna de ne nkwa nna nyinaa yɛɛ asoođen tiaa Onyankopɔn. Na woanhunu ne ho se ɔye abɔdee ne akoa ma Nyame. Bere a, ɔhunuuie, na ɔtee aseɛ no ye bre a, na ne homee a, etwa too no aduru soɔ.

ɔhunuu se akakabensem ne aturu-aturasem a, ɔde n'ahennie no yɔeɛ no adi no hwammɔ. ɔno ankasa adi ne ho abrɔ. Ye ntie dees kuran kafa ne ho:

*“(Bere a) Ye de Israelfoɔ twaa ɔpo no;
Fir’awna nso de ne dɔm toaa wɔn wɔ ahantan
ne akonkosem so. Awiee no, bere a, ɔpo no yiri
faa no no, εhɔ na ɔreka se :*

*‘M’agye adi se Nyame biara nni hɔ ka dee
Israelfoɔ agye no adie no ho! (Na me de meho
aka Muslimifoɔ ho) (M’abre me ho ase de me pε
ama Nyame).”* (Yunus 10:90)

Nanso na aka akyire koraa.

Wei da no adi ma yε hunu sε , sε onipa an-sakra ntɛm a, ɔno ankasa aye ne ho.

Mpre pii na yεhunu amanfoɔ wuo ne wɔnsie. Sε saa tebea a, yεn nuanom bi akɔ mu no amma yεn afotuo a, εnneε na deen bio na εbε tu yεn foɔ?

Yεn mu dodoɔ no ara na yε de yεn a ahooðen, yεn adwene ne yεn bre ama wiase. Y’adɔ suko wɔ wiase ahonya ne emu afεfε dee ho. Wei nti no, yεn were afiri sε yεn nso yε bε wu agya wiase ho.

Εwɔ sε yε yε ahoboa de twen eda a, yε bε wuo. Saa da no yε da sononko koraa wɔ yεn asetena mu. Mpofirem mu akwantuo!

Otumfoɔ Nyankopɔn ka no mpre ahodoɔ pii wɔ Kuran mu sε , wiase yε nsɔhwε bea de ma adasamma nyinaa.

Eyε ahwehwε a, ani da ho

“Okra biara be ka owuo ahwe . Na Ye de bɔne ne papa ayε nsɔhwε ama mo. Na Ye nkyen na mo be sane aba.” (Ambiya 21:35)

“Ono ne dee w’abɔ owuo ne nkwa se dee ɔde be sɔ mo ahwe mo mu dee ɔbe di nwuma pa.” (Mulk 67:2)

Onipa nkae nhunu sε , mframa a, ye twe de kɔ yen mu, ne dee ye homee pie no to bεtwa dakoro bi!.

Eba saa a, na yen adwadie, nyamesom ne yen akɔneaba nyinaa aba awieε ! Imam Ghazali se:

“Wənom a, wɔannya nimdee ho anigyeε ne edε sononko a, εwɔ mu wɔ wiase ha no, εnyε adeε se atemuda no wənsa be ka saa adeε no. Eno ne Onyankopɔn nkaekaeε . Obi ntumi nya adeε bi wɔ atemuda, wɔ brε ko a, saa onipa no annikaneanya no wɔ wiase.”

Na dee obiara duaaseε wɔ wiase no, εno ara na ɔbe twa no wɔ atemuda. Eno nti no, se dee onipa bɔɔ ne bra no, εso aba na ne nsa be ka no wɔ ne wuo akyi.

Okwan a, obi faa so tenaa wiase no, saa kwan no so na ɔbe fa so awuo. Na kwan a, obi faa soɔ wuuie no, saa kwan no ara so na ɔbe fa so afiri awufoo mu, owusɔree da no.

Akatua a, obi bε nya no wɔ atemuda bε gyina ɔbra korɔ a, ɔbuuiɛ wɔ wiase. Ne nyame-suro ne som a ɔdii ho dwuma.

Wei kyere sε home biara a, yε re home no yε ahoboa de ma asotwe anaa nhyira. Onyame bɔ yεn kɔkɔ wɔ Kuran Kronkron no mu sε :

“O agyidifɔɔ! Mo nye mo ho ne mo abusuafoɔ mfiri ogyatanaa a, yε de nnipa ne aboɔ na asɔ ano no ho.” (Tahrim 66:6)

“Brε a, ye bε sɔ ogya dereε no ano wɔ ne mprε no; Na ye de ɔsoro ahennie bε ben wɔ anɔwɔɔ no, (εhɔ) na obiara bε hunu dwumadie a, woadi ato n’anim”. (Takwir 81:26)

Wei nti no, εwɔ sε obiara susu ne suban hwε sε εbε boa no wɔ ne wuo mu ne ne wuo akyi anaa.

Onipa biara nkae nhunu sε , brε a, yε de bε tena adakamena mu no ware sene dee yε de tenaa wiase.

Saa ara nso na brε a, yε de bε tena owusɔrεs akyi no ware sene adakamena mu dee no. Onua, fa asem yi ho adwene saa brε yi ara.

Suban pa a, εsɔ wɔ mfasoo na εbε boa onipa wɔ ne wuo akyiri na ɛdidi s oɔ yi: Ahummɔbrɔ, tema, bɔnefakyε , tuwoho – akyε , a yam yε ne

Eyε ahwehwε a, ani da hɔ

aboterε . Saa suban yi nyinaa ho asem wɔ Kuran kronkron no mu.

Suban bɔne a, εse se yetwe yen ho firi ho no bi ne, ahohoahoa, akεsesm, nsεkuro, atorɔ, nan kokomtwa ne nkyisemka.

Anigyeε sononko a εwɔ hɔ de ma ɔgyidini ne se ɔbe som Nyame wɔ saa gyinabere yi. Afei nso ɔbe nya nsusuiε se dabi ɔbe hyia ne Wura Nyankopɔn.

Agyidifoo no bi wɔ hɔ a, wɔnni saa anigyeε yi. Wɔnom na wɔn akoma ne wɔn suban nhyaia. Anaa se εbɔ abira. Σwiase ho dɔ a, ahyε wɔn soɔ na ema no ba saa.

Σhia ma agyidifoo se wɔde wɔn ho to Nyame so na wɔsi aboterε wɔ wiase abrabɔ yi mu. Dee εbe boa agyidifoo bio ne se , wɔbe ma wɔn apεdee aye hɔ- ne-hɔ .

Imam Jalaluddin Rumi asem a, edi soɔ yi bie y'adwene mu?

“Σnyε mmoba, nnua anaa nnadeε a yε de si amusieε ne adeε a, εhia.Nea ehia kεseε paa ne se , wo ankasa wo bε bɔ w'amen a wɔ akoma a emu tee mu. Okwan a wo bε fa so aye saa ne se wo bε yi wo ho afiri ayamoo – nwono, pεsemenkomenya wɔ Nyame anim.”

Dee εbe kyere se obi dɔ Onyankopɔn no, εne se ɔbe ye ɔsetie ama Nyankopɔn. Se obi se ɔwɔ ɔdɔ ma Nyame, na se ɔgu so fom no brɛ biara a, εneε na ɔredaa daa ɔno ankasa ne kra.

Afei nso, se obi se ɔdɔ Nyankopɔn na se brɛ korɔ no mu no ɔwɔ ɔdɔ de ma abɔdee bi kyene Nyankopɔn dee no a, eno nso atɔ sini. Nyinasoo a ɔwɔ saa asem yi mu ne Kuran asem a, edisoo yi:

“Ka se : se mo agyanom, mo mma, mo nuanom, mo ahokafoɔ anaa mo abusuafoɔ; afei moagyapadee a, moanya, mo adwadie a, mo dwene ɛkabɔ ho, εne afie a, moasisie, se yeinom na moanigye ho. Afei, se mo dɔ yeinom nyinaa sene Onyankopɔn ne ne somafoɔ anaase apere-apereε wɔ nyame-kwanso a; εneε montwen nkɔrem se Onyankopɔn de ne nhyehyee be ba: Na Onyankopɔn dee ɔmma atiafoɔ akwan kyere .” (Tawba 9:24)

Wei na ɛda adi kyere se , ɔwɔ se ɔdɔ a ye wɔ de ma Nyame ne ne somafoɔ no, εye deε ɛborɔ ɔdɔ a, ye wɔ de ma abɔdee biara, ne deε ye wɔ nyinaa.

Nsonsonε da ɔgyidini asoreye , ne deε wiase afa no akoa asoreye ntɛm. ɔwɔse ɔgyidini, wo ma wani ku wasoreye ho daa daa.

Onyankopɔn se:

Dwumadie pôtee a, εѡ̄ ho ma
Obadwenma biara ne se əbeye ahoboa
atwən mmre tenten asetena a, εѡ̄
owuo akyi, ne atemuda asetena
a εnni awieε no.

**“Nokore sε agyidiefoɔ no adi nkunim.
Wɔnom ne amanfoɔ a, wɔbre wɔn ho ase wɔ
wɔn asɔreye mu.”** (Mu'minun 23 : 9)

Efa wɔn a wɔye wɔn asore biara biara no,
dee Kuran no ka fa wɔn ho nie:

**“Nname nka nyamefre foɔ, wɔn a wɔye
wɔn asore biara, biara”** (Ma'un 107 :4-5)

Brε a, wore yɔ asore no, Onyankopɔn pε
sε wo de w'akoma, w'adwene ne wo nipadua
nyinaa ma No. Wei nso ma ayɔnkofa a, εda wo
ne Nyame ntɛm no yε den paa.

Enyε Salaat mu nko, na mmom ɔsom nkaεε
nyinaa; akyiriwia, hajj ne dee ekeka ho.

Adakamena mu nhyerenee ne atemmuda
nhyerenee, wɔ εsum a, εwɔ ahomakyε brε no
mu. Eno nti, onua, mfa anadwo dasuo mu asore
nni agoro! Ehia paa sε yε de yεn nna brε no bi
hwehwe Onyankopɔn nhyira ne n'ahummobrɔ.

Akyiriwia nteaseε no bi ne sε , adom
akyεdee a, Onyankopɔn ahwie agu yεn soɔ
no, yεde bi yi no aye . εwɔ sε yε hunu afosorɔ
mmɔbɔ.

Akyiriwia ma yε sua ahohyε soɔ. Afei εbɔ
yεn ho ban efiri amumuyɔdee ne akyiwadeε
ho.

Haji korɔ nso ma yε kae owuo a εda yanim no. Eno nti yε fira owufoɔ ntoma de kyere se yεn so yε yε awufoɔ saa ara. Esane kyere ahobraseε wɔ Onyankopɔn anim. Yεn se hwee wɔ n'anim! Na yε y ε ahiafoɔ buruburoo a, yε hia ne mmoa brε biara.

∅defoɔ a, woretua wo zakat, anaa wore kyε adeε no, hunu se , sika ne ahodeε nyinaa yε ∅kesee no dea. ∅defoɔ ei, hunu se , wo yε hwεsosoɔ ke ke !

Na esiden na obia wo tua ahiafoɔ too na wokyε adeε , wani bere afoforɔ ahonya?

Sε εba som mu a, adesua ne mfasoo pii na yε sua firi ∅kɔmhyεni (s) ne n'asuafοɔ no abakɔsem mu. Sε ɔkɔmhyεni Muhammad (s) re yε asore a, ɔyε no se n'asore a, etwatoɔ wɔ ne wiase asetena mu.

∅suani bi baa Anabi (s) nkyεn be ka kyere no se: “O Onyame somafoɔ! Mesre wo se , ma me afotusem bia εye tiawa nanso εwɔ nkyerεmu pii.”

Anabi (s) maa no muaεε se : “Sε wo reyε asore (salaat) a, y ε no se , ase εno ne w'asoreyε a, etwatoɔ wɔ wiase! Afei nka asem bi a, akyire no wo be sane adwane atoa apa ho kyew. Emma w'ani mmere amanfoɔ ahonya!” (Ibn Maja Zahd, 15; Ahmed bin Hanbal Musn a V . 412)

Ewɔ se ye ma yɛn suban ne yɛn nneyɔeɛ nyinaa ye mfasoɔ de ma amanfoɔ a, ye ne wɔnom tee . Dee ye pɛ se afoforɔ yo ma yɛn no, ewɔ se yɛn nso ye yo saa de ma wɔnom nso.

Efiri se , ɔdɔ a ye de ma Nyankopɔn no, se Nyame abɔdeɛ nsa anka saa ɔdɔ no bi a, eñee na saa ɔdɔ no atɔsini.

Adee koro a, εhia paa se ye pere nya wo ahoboa a, ye de retwen owuo no, ne (Ihsaan). Asee ne se ye be som Nyankopɔn te se nea y'ani tua noɔ, anaa N'ani tua yɛn.

Adee biara a, wobɛ yo anaa asɛm a, wo bɛ ka no, εwɔse wo de to nsania so hwe se eñe Nyankopɔn apedeɛ kɔ pɛ anaa.

Afei, εwɔ se ye gyina pintinn wo wiase nsɔhwɛ ahodoɔ a, ye be hyia.

Bre biara yen kae nsɔhwɛ ne amanehunu a Anabi (s) ne n'asuafoo no koo mu. Hwe se ne mma nsia no mu no, εmu nnum na ɔhweree wɔn. Nanso, saa atowerenkyem yi ansesa ne honhom tebea ne ne gyinabere . Openee ne hyeberɛ so.

Anabi (s) sane hweree ne wɔfa nimpoɔn Hamza (r) ne ne suani a, na ɔdɔ no paa Mus'ab (r) wo Uhud koo no mu.

Okɔmhyeni (s) aba mu ammu da. Ogyinaa pintinn wo abotere ne nyamesuro mu.

Anigyeε nhyerεnee a εwɔ atemuda
no asuma wɔ esum a, εwɔ
ahomakye brε mu no.

Wei kyerɛ sɛ , ewɔ sɛ onipa biara hyɛ ne ho so wɔ ewiase. Enyɛ dee yɛ pɛ nyinaa na εbɛ yɛ hɔ, ena enyɛ dee yɛ mpe nso nyinaa na ento yɛn.

Agyidifoɔ suban ne sɛ , wɔkaekae Nyame, na wɔn were mfiri No. Wɔyɛ adɔeɛ na wɔnyɛ pɛpɛɛ , wɔsua nimdee , na wɔnye akyinnyee .

Wɔnom de nokoredie ne ahobrasee pepa nyaatwomsem firi wɔn akoma mu.

Afei wɔpɛ ntɛm sɛ wɔ bɛ sakyera, na wɔnko so nyɛ asobrakyeɛ .

ɔnua gyidini, asumasɛm a εwɔ honhom akwantuo mu baako ne sɛ , akɔmhyefoɔ ne ateneneefoɔ amfa anadwo dasuo mu asɔreyɛ anni agoro.

Anadwofa a, obiara ada no, saa brɛ no na, na Nyame nnɔnkɔfɔɔ nso asɔre rehwehwɛ n'ani-muonyam ne, ne nyentomu. Brɛ a, anadwo koro bɛ hwere wɔn, na wɔanya kwan ansom Nyame no, wɔnom hu no sɛ wɔahwere ade kɛsɛ .

Enyɛ eno nko, na mmom ahoma (twaka) a, esa wɔne Nyame ntɛm no ate.

Brɛ a, y'agyina baabi a yerekasa na ‘mobile phone’ anaa ‘internet service’ bɛ te akɔ no, sɛn na yɛ hunu yɛn tebea?

Eyɛ ɔshaw, ateeteeɛ ne abooboo die.

Eyε ahwehwε a, ani da ho

Saa nso na agyidifoɔ hunu no, brε a, wɔanya kwan ankaekae Nyankopɔn wɔ brε bi mu no tee!.

Adee koro a, εhia bio ne adoeε a yadi kane abobo soo no. Onyankopɔn se:

"Momfa mo sika ne ahonyadee no bi nyε Nyame adwuma, nanso mo nhwe se mo nsa ano adwuma mfa mo nkɔ ɔsεeeε tu."

(Baqarah 2:195) Efα saa Kuran mu asem yi, ho no, nwomanimfoɔ akyere kyere ahwεyie ne kɔkɔbɔ a, εwɔ mu. Kɔkɔbɔ no kɔ ma wɔnom a, wɔabu wɔn ani agu som yi so a, wɔmfa ho koraa. Wɔnom wɔ sika a, wɔbε tumi de aboa som yi, nanso wɔayi wɔn ani koraa. Wɔnom susu se wɔn sika no be sa anaa εso be te wɔ bre a, wɔbε yi bi de aboa Nyame adwuma no.

Afotusem a, εwɔ hɔ de ma agyidifoɔ ne se, wɔmpε ntεm mfa wɔn sika no mmoa Nyame adwuma. Efiri se , sika nyinaa ye Nyame dea.

Onua a, wiase ho dɔ de wo aye akoa, ama eno nti wo ye pεpεε no, tie saa asem yi a, edi soɔ yi:

“Brε a, ye de owufoɔ be to amena mu no, εnuru brε a, nsaamaa be ba ho abε di owufoɔ no nam no, na abusuafɔ aniwamu awerhɔɔ no apepa dada. Amanfoɔ gyam a, wɔbε gyam wɔn no, na aba a wieε .

Afei, aduru so se abusuafoɔ no rekyɛ owufoɔ no agyapadeɛ no, na asaase nso ahye aseɛ redi honam no!

Saa tebea mmienu yi hye aseɛ pe, kowie pe !

Onipa no amu no na, nsaamaa adi no pasaa yi. N'agyapadeɛ nso na abusuafoɔ akyɛ afa yi.

Se ɔkra no hunu no saa ara pe a, na ɔredi awerehoo paa. Efiri se , ɔde ne brɛ nyinaa peɛ wiase ahonyadeɛ nanso awieɛ no, akoyɛ afororo agyapadeɛ . Eho akontabuo nso da ɔno nko ara so!

Onua gyidini, agyapadeɛ a, obi ntumi nyɛɛ anaa ɛnkɔdi afoforɔ nsamu no, eñe gyidie, tene-nee ne nnwuma pa.

Okomhye ni (s) se:

“Adakamena ye ɔsoroaheman anaa amanehunu gyam de ma owufoɔ!” (Tirmizi, Qiyama 26)

Asem no nyinaa ne se , asetena a ewɔ amena mu no bɛ gyina asetena korɔ a onipa faaeɛ wɔ wiase. Nwuma korɔ na ebekyerɛ se , amena no bɛ ye ɔsoro-aheman anaa amanehunu-gyam!

Se akoa dwumadie ansi no kwan, na ɔtumi de n'ani kyere ‘Kibla’ a, Onyankopɔn nso bɛ ma w'ahunu Kibla dabere wɔ ne wuo mu. Aha

Eyε ahwehwε a, ani da hɔ

no, Kibla kyεrε ‘Kalima Shahada’ a, ɔgyidini betumi aka wɔ brε a, ɔrewuo no.

Sε obi de Kuran mu asεm yɔ adwuma, na ɔdi Ḍkɔmhyεni Muhammad nkyεrε kyεrε so a, nhýira bε firi Kibla aba ne nkyεn brε a, ɔre home ne homee a, εtwa too no.

Saa amanfɔɔ yi bɔ wɔn bra te sε dee owuo abɔ wɔn nkaεε sε ɔkyena ɔreba wɔn so. (Wu ansa na w’awu) nteaseε no bi no no.

Saa nnipa yi honhom ho bɔhyε ne sε, wɔnom wuo mu no ehu anaa akomaseεε biara rento wɔn.

Eyε yen asodie sε , honhom a Onyankopɔn de afem yen no, yε dane n’adeε de ma No wɔ bere a, εho tee na εteapɔ nso.

Homee a εtwtoɔ no te sε ahwehwε a, anim daho kann. Onipa hwe mu a, mfonin biara a, ɔhunu no yε ɔno ankasa mfonin! ɔhunu adeε a, eyε fe na ahomeka wɔ mu a, eyε ɔno ara suban pa a, ɔfaaεε wɔ wiase.

Saa ara nso na sε ɔhunu adeε a, eyε tane na eyε hu a, εnyε hwee sε , ɔno ankasa suban ne ɔbra bɔne a, ɔbuuie wɔ wiase no na w’ahunu!

Ano, ani, aso ne nnipa ho akwaa nyinaa bε di adanseε atia wɔnom wura nom.

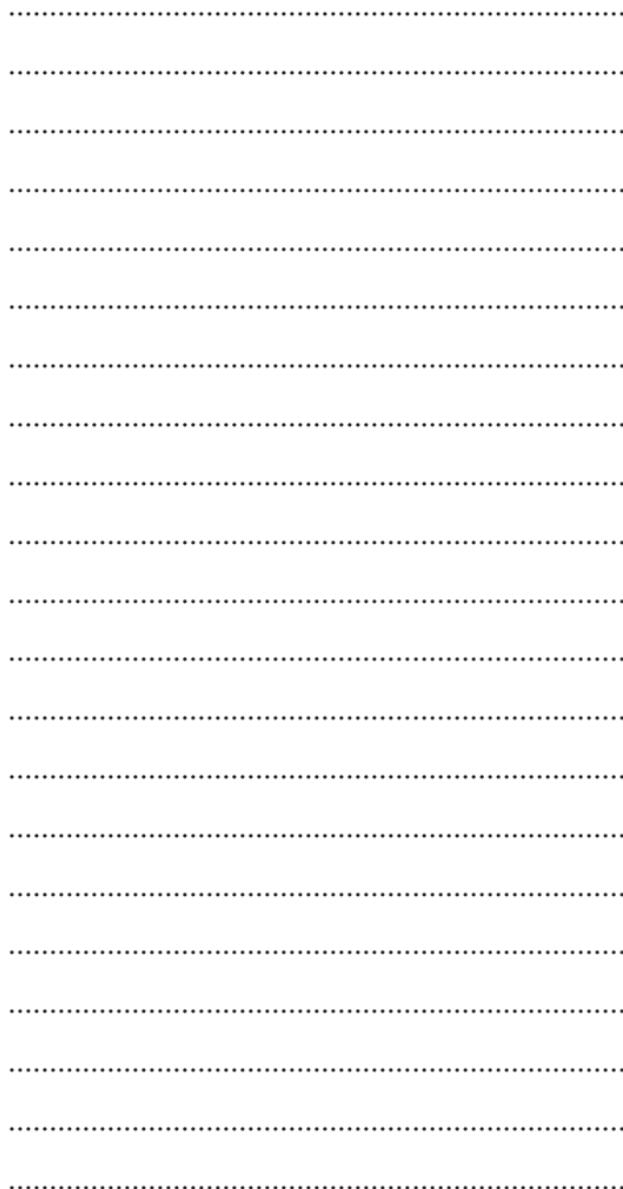

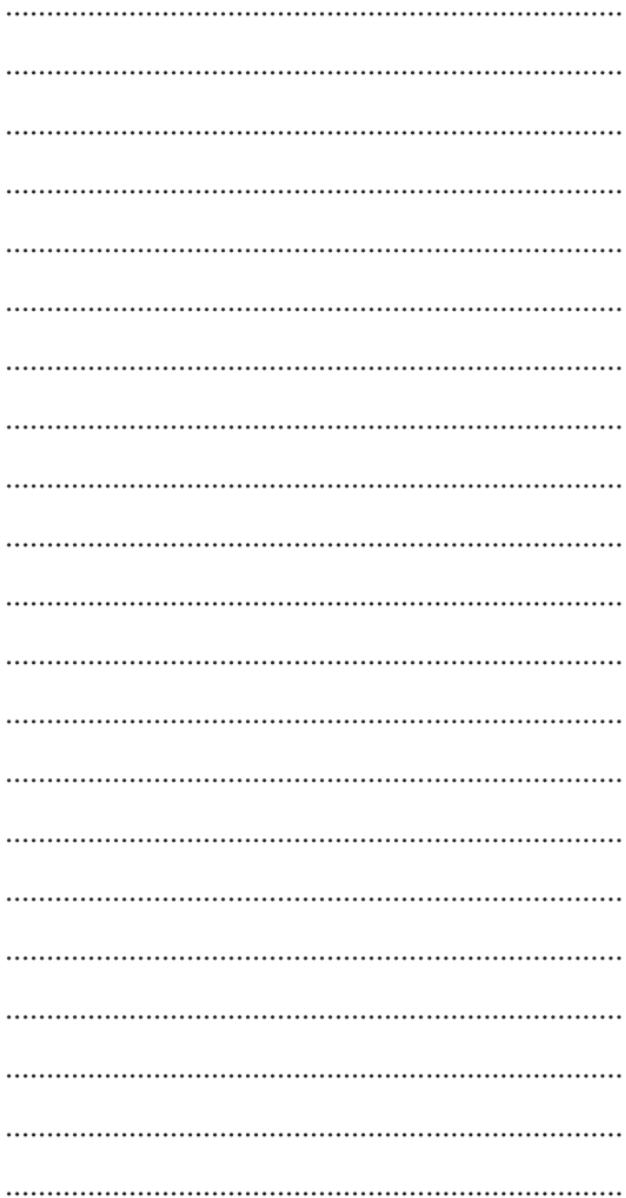
Saa bereɛ yi a, ye da so wɔ nkwa mu yi, ewɔ se ye fa Kuran nkyerɛkyere ne Ḍkɔmhyɛni (s) suban nsesoɔ bu yɛn bra.

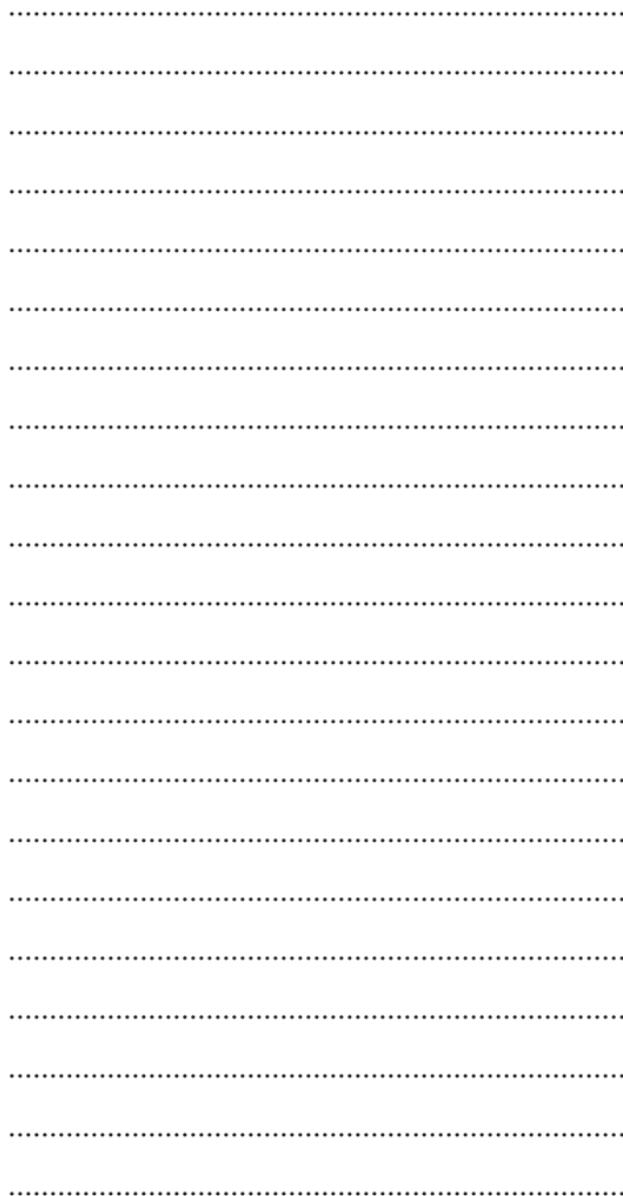
Anyansafoɔ ne mmadwemma nkutoo na wɔnim wɔn ho ansa na wɔne owuo aye mua!

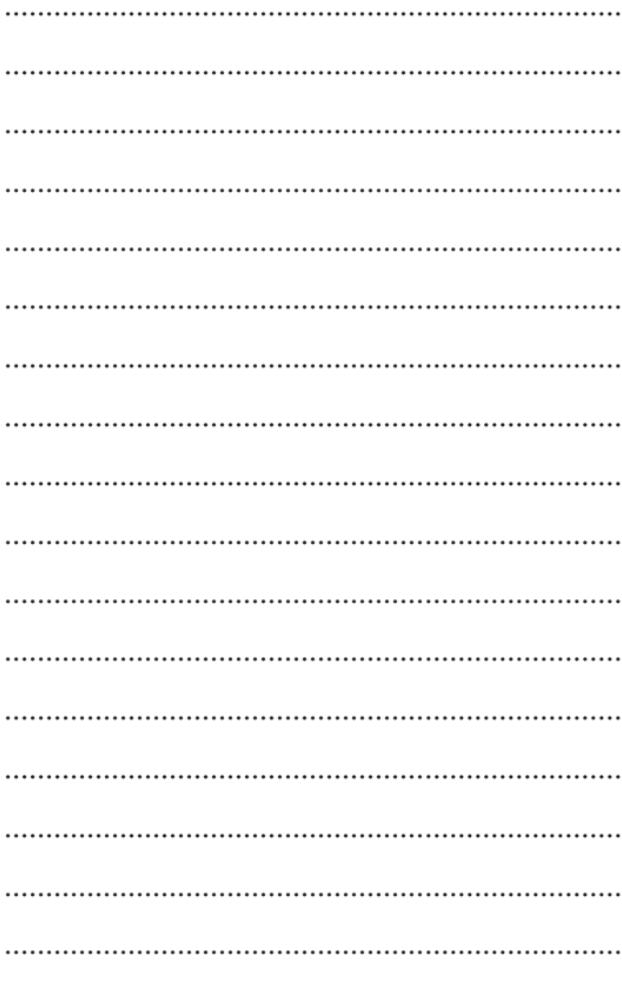
Yε sre Onyankopɔn se ɔma yɛn homee a etwatoɔ no nkɔ ye mpoma bi a, ye hwɛ mu hunu, ginyinabere pa a, ye wɔ no atemmuda!

A M I N ! !

E-mail: info@worldpublishings.com

Web site: www.islamicpublishing.net